

Sohbetin oluşumu için üç şeyin bir arada bulunması gerekir.

Birincisi muhabbettir. Muhabbet; mutluluktur, neşedir. Yüzde, dilde, gönülde gllerin açılmasıdır.

“Abusu’l vec kerîh’l-manzardır” diye bir söz vardır. Yani “yüzü dkkn, somurtkan bir ehre en berbat manzaradır” demektir. Somurtkan bir çehreyle sohbet olmaz. Çünkü Sohbetin amaçlarından birisi de muhabbeti yakalamaktır. Muhabbeti koyulaştıarak demlenmektir. Demlenerek olgunlaşmak ve kemale doğru yelken açmaktır.

Muhabbet aynı zamanda samimiyettir, Ortam, samimiyet kokuyorsa sohbetir. Aşksız sohbet olmaz, sohbitsiz aşk olmaz. Sohbette yalan olmaz, riyakarlık ise hiç.

Sohbet hikmettir. Dedikodudan sohbet olmaz. Sohbet e fuzuli olan bir şey giremez ama sohbet eden Fuzl olursa başka olur:

“Yattılar Ferhad u Mecnn mest-i cm-ı aşk olup

Ey Fuzuli biz onlar yattıka sohbet bekleriz”

[Ferhat ve Mecnun aşk kadehinden içince kendilerinden geçtiler,(Fuzuli ise bu mest edici aşk şarabından içtiği halde istidadının fazla olduğunu ortaya koymak için) Ey Fuzli onlar böyle sermest oldukça biz yar ile sohbeti bekleriz diyor.]

İkincisi sohbet e layık uygun bir kişidir ki bu sahabe makamında musahib olmaktır. Musahib hemhaldir, hemzevktir,hemderttir. hemzeban olan iki kişi anlar birbirini ancak. Buradaki hemzeban aynı dili konuşan iki kişi değildir, aynı duyguyu paylaşan iki kişidir. Aynı duyguyu paylaşanlar yani duygudaşlar tek gönül gibidir. Sohbet namahrem kabul etmez. Sohbet e

dinleyen söyleyenden arif olmak gerektir. Ziya Paşa'nın dediği gibi arif arifle; cahil cahille konuşmaktan zevk alabilir ancak:

“Nadanlar eder sohbet-i nadanla telezzüz

Divanelerin hemdemi divane gerektir”

Zahir batınsız, batın zahirsiz olmadığı gibi konuşan sohbetin zahiri, hemzeban olan dinleyen batınıdır. Sohbet dostsuz olmaz, dost sohbitsiz.

Üçüncüsü uygun bir mekandır. Neşe sohbetin sireti, mekan ise suretidir. Hem ortam sohbeti şekillendirir hem de sohbet ortamı. Sohbetin en güzel mekanı gönüldür. Gönülde en mutena ve müstesna köşeye kurulmaktır. Sohbet cennet bahçesidir.

Sohbet aredir.

Sohbet dermandır.

Sohbet candır, muhabbettir.

Kan kana içilen ama bitmesini istediđindir.

Gnl soldurmayan, gnl canlandırandır sohbet.

Sohbet cemaledir, cemalde gzedir, gzgzedir, diz dizedir.

Gözden gnledir.

Bir gönülden bir gönüle akmaktır.

Gnle girmekdir. Gönülde yařamaktır.

Gnl onunla olmaktır.

Sohbet, dildir yani gönüldür.

Gönül, yardir.

Yar ile yaren olmaktır

Yunus Emre:

“nce dođru iman et, haramdan el etek ek

Ruha gıdadır sohbet, badem helvası değil”